

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Varhaiskasvatuksen kehittämisen suuntia

Monikielisyyden tukeminen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa –
syysseminaari 28.9.2023

Helsinki Congress Paasitorni
Tarja Kahiluoto, opetusneuvos, OKM

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Kieli- ja kulttuuritietoisuus hallitusohjelman kirjauksissa

- varhaiskasvatus
- esi- ja perusopetus
- kotoutumispalvelut

Hallitusohjelmakirjaus: suomen ja/tai ruotsin kielen opettaminen

Osaava Suomi

- Suomen ja/tai ruotsin kielen opettaminen maahan muuttaville ja jo muuttaneille vaatii uudistuksen, joka ulottuu kaikille koulutusasteille. Samalla on varmistettava, että kieltenopetus integroituu nykyistä paremmin työmarkkinoille tai jatko-opintoihin valmistavaan koulutukseen.

Varhaiskasvatus

Osaava Suomi:

Erityisiä toimia suunnataan maahanmuuttajataustaisten lasten osallistumisasteen nostamiseksi varhaiskasvatuksessa. Tämä vahvistaa maahanmuuttajataustaisten lasten suomen ja ruotsin kielen osaamista ja integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan.

Turvallinen ja kriisinkestävä oikeusvaltio:

Nostetaan maahanmuuttajataustaisten lasten osallistumisastetta varhaiskasvatukseen, sillä se tukee koko perheen kotoutumista ja kielenoppimista.

Varhaiskasvatus

- Lasten kieltenoppimista tuetaan varhaiskasvatuksesta alkaen vahvistamalla ja laajentamalla kielikylpy- ja kielisuihkutoimintaa.
- Koulutetaan lisää kielikylpyopettajia, jotta voidaan vastata lapsiperheiden kiinnostukseen kielikylpyjä ja kielisuihkuja kohtaan.
- Hallitus selvittää, miten viittomakielisten lasten asemaa varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa voidaan vahvistaa.

Englanninkielinen varhaiskasvatus ja opetus (osana maahanmuuton kokonaisuutta)

- Englanninkielisten varhaiskasvatuspaikkojen ja perusopetuksen oppilaspaiikkojen tarjontaa edistetään sen vaarantamatta kotimaisilla kielillä järjestettävää varhaiskasvatusta ja perusopetusta. Samalla edistetään mahdollisuuksia opiskella kotimaisia kieliä, jotta kotoutuminen ja siirtyminen kotimaisilla kielillä tapahtuvaan varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen helpottuisi.
- Hallitus edistää vieraskielisten lasten kiinnittymistä myös ruotsinkieliseen varhaiskasvatukseen ja koulutukseen.

Esi- ja perusopetus

Osaava Suomi

- Hallitus arvioi S2-opetuksen (suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus) toimivuutta.
- Vieraskielisten lasten määrän kasvu on huomioitava osana perusopetuksen kehittämistä.
- Hallitus edistää vieraskielisten lasten kiinnittymistä myös ruotsinkieliseen varhaiskasvatukseen ja koulutukseen.

Perusopetukseen valmistava opetus

Osaava Suomi

- Mahdollistetaan valmistavan opetuksen jatkuminen kahteen vuoteen tilanteissa, joissa se arvioidaan tarpeelliseksi riittävien kielellisten valmiuksien varmistamiseksi. Tälle varataan riittävä rahoitus.

Turvallinen ja kriisinkestävä oikeusvaltio

- Laaditaan perusopetuksen valmistavalle opetukselle selkeät tavoitteet ja testaus, jonka läpäisy on edellytys yleisopetukseen siirtymiselle. Laajennetaan valmistavan opetuksen rahoitusentintään kaksivuotiseksi.

Kotoutumispalveluihin kuuluva kielikoulutus / kotoutumiskoulutus

- Toteutetaan kotoutumispalvelujen uudistus, jossa järjestelmää tehostetaan ja rahoitus kootaan yhteen kanavaan.
- Edistetään kotoutumispalveluihin kuuluvan kielikoulutuksen saatavuutta joustavasti myös työpaikoilla.
- Parannetaan maahanmuuttajaäitien asemaa osana kotoutumispalveluiden kokonaisuudistusta.
- Varmistetaan, että kotoutuminen on mahdollista molemmilla kotimaisilla kielillä. Tavoitteena on, että noin 5–10 prosenttia kotoutuu ruotsin kielellä.
- Muutetaan kotoutumiskoulutuksen järjestäjälle myönnettävä rahoitus osin tulosperusteiseksi.

Muita varhaiskasvatuksen kirjauksia hallitusohjelmassa

Varhaiskasvatuksen laatu paranee

- Laadukas varhaiskasvatus edistää oppimisen edellytyksiä ja koulutuksellista tasa-arvoa. Varhaiskasvatuksen järjestämiseen liittyy kuitenkin haasteita, kuten pätevän henkilöstön saatavuus.
- Oppimisen tukea selkeytetään ja tuen ketju yhtenäistetään varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Varhaisella puuttumisella ehkäistään ongelmia, jotka käyvät kalliiksi sekä inhimillisesti että taloudellisesti.

Oppimisen perusasiat kuntoon

- Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lapsen kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia sekä tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja koulutuksellisen tasa-arvon toteutumista.
- Varhaiskasvatuksen osallistumisastetta nostetaan erityisesti yli 3-vuotiaiden lasten osalta. Varhaiskasvatuksen osallistumisaste on Suomessa edelleen muita Pohjoismaita jäljessä, vaikka viime vuosina se on noussut. Erityisiä toimia suunnataan maahanmuuttajataustaisten lasten osallistumisasteen nostamiseksi varhaiskasvatuksessa.
- Hallitus vakiinnuttaa varhaiskasvatuksen tasa-arvorahoituksen määrärahatason. Näin vahvistetaan varhaiskasvatuksen laatua, tasoitetaan oppimiseroja sekä ehkäistään segregatiota.

Varhaiskasvatus

- Hallitus uudistaa varhaiskasvatuksen palveluseteleitä koskevan lainsäädännön. Varhaiskasvatuksen palveluseteleitä koskeva lainsäädäntö siirretään opetus- ja kulttuuriministeriöön, kuten varhaiskasvatuslakia uudistettaessa oli tavoitteena.
- Hallitus arvioi lasten hoidon tukien kokonaisuuden huomioiden perheiden valinnanvapauden. Tavoitteena on, että yhä useampi perhe voisi valita erilaisten varhaiskasvatuksen muotojen välillä tasapuolisemmin.
- Yksityisen hoidon tuen piirissä olevien lasten osuus nostetaan hallituskauden aikana vähintään tasolle, jolla se oli vuonna 2011. Tämä toteutetaan korottamalla yksityisen hoidon tuen hoitorahaa.

Varhaiskasvatus

- Yksityisessä varhaiskasvatuksessa palataan ilmoitusmenettelyyn, jotta kevennetään palveluiden järjestäjien hallinnollista työtä. Toiminnan käynnistäminen edellyttäisi, että aluehallintovirasto on tarkastanut toimipaikan.
- Hallitus varmistaa, että varhaiskasvatusta valvotaan niin julkisesti kuin yksityisesti järjestetyssä varhaiskasvatuksessa.
- Hallitus sitoutuu varhaiskasvatuslain mukaiseen lapsen oikeuteen pedagogisesti johdettuun ja toteutettuun varhaiskasvatukseen.

Varhaiskasvatus

- Hallitus vahvistaa alan veto- ja pitovoimaa kehittämällä työoloja ja varhaiskasvatuksen laatua.
- Varhaiskasvatuksen opettajien aloituspaikkoja lisätään yliopistoissa. Joka vuosi on koulutettava vähintään 1400 uutta varhaiskasvatuksen opettajaa molempien kansalliskielten tarpeet huomioiden.
- Hallitus turvaa jo alalla työskenteleville erilaiset mahdollisuudet pätevoityä varhaiskasvatustarpeiden mukaisesti tehtäviin muunto- ja monimuotokoulutuksella.
- Hallitus selkiyttää sosionomien roolia varhaiskasvatuksessa ja lisää varhaiskasvatuksen sosionomien koulutusta.
- Varhaiskasvatuksen johtajan tehtävässä toimiminen mahdollistetaan myös varhaiskasvatuksen sosionomi YAMK-tutkinnolla huolehtien riittävästä pedagogisesta ja didaktisesta osaamisesta.

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu

- Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu päättyy toukokuussa 2024 ja ensimmäisen vaiheen seurantatutkimus valmistuu vuonna 2025. Kokeiluun osallistuvien lasten seurantatutkimusta jatketaan peruskoulun loppuun asti.
- Kokeilun päätyttyä hallitus arvioi kokeilun tulokset ja valmistelee jatkotoimet.

Kuntapolitiikka sivistyspalveluiden näkökulmasta

- Jokaisen kunnan on pystyttävä tarjoamaan perustuslain mukaisesti peruspalvelut erityisesti sivistyspalveluissa.
- Hallitus tukee erilaisten kuntien vahvuuksien täysimääräistä hyödyntämistä ja elinvoimaa mahdollistamalla erilaisten ja eri kokoisten kuntien tehtävien hallitun eriyttämisen varmistuen samalla perustuslain mukaisen yhdenvertaisuuden toteutumisen.
- Hallitus vahvistaa kaikkien lasten sivistyksellisten perusoikeuksien yhdenvertaista toteutumista.
- Vastuu koulutuspalveluista edellyttää riittävän laajaa väestöpohjaa. Tämä voi toteutua koulutuksen järjestäjätahon hakeutumisella joko järjestämisyhteistyöhön kuntalain sallimien yhteistoiminnan keinoin tai kuntaliitokseen.

Varhaiskasvatus ja perusopetus: Järjestämiseen luodaan kriteerit

- Hallitus luo varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen järjestäjille järjestämiseen liittyvät kriteerit, jotta varmistetaan jokaisen lapsen sivistyksellisten oikeuksien toteutuminen asuinpaikasta riippumatta. Varhaiskasvatus ja perusopetus säilyvät jatkossakin kuntien järjestämisvastuulla.
- Lisäksi arvioidaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laatukriteereiden päivittämistä.
- Johtamista opetus- ja sivistyssektorilla parannetaan.

Valtionavustuksista tiedoksi

Valtionavustushankkeista

- **Haussa nyt:**
- **Valtion erityisavustus turvattomista oloista tulleiden lasten varhaiskasvatuksen järjestämiseen – hakuaika 21.9.- 31.10.2023**
- **Valtionavustus päiväkotipihojen liikuntaedellytysten parantamiseen ja luonnonmukaistamiseen – hakuaika 15.9. – 27.10.2023**
- **Käynnissä olevia hankkeita:**
- Valtion erityisavustus varhaiskasvatuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin 2023-2024 - Tarveperustainen rahoitus on vuoden 2023 alusta vakiinnutettu opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslakiin. Säädosmuutoksen myötä avustusta voidaan myöntää jatkossa neljäksi vuodeksi kerrallaan.
- Sairaalassa järjestettävä varhaiskasvatus – hankkeet käynnissä – loppuseminaari Tampereella 21.11.2023
- Valtion erityisavustus avoimen varhaiskasvatustoiminnan kehittämiseen vuodelle 2023
- Erityisavustus digitaalisiin taitoihin ja osaamiseen liittyvän pedagogisen toiminnan kehittämiseen varhaiskasvatuksessa (Uudet lukutaidot -kehittämishjelma)
- Valtion erityisavustus digitaalisen laadunarviointijärjestelmän Valssin käyttöönoton tukemiseen vuodelle 2023-2024
- Valtion erityisavustus varhaiskasvatuksen laadun, arvioinnin ja johtamisen kehittämiseen vuosille 2022-2023
- Valtion erityisavustus varhaiskasvatuslain mukaisen tuen uudistamisen edistämiseksi vuosille 2022-2023

Hallituksen tiedonanto

Hallituksen tiedonanto

- Valtioneuvoston tiedonanto yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämisestä suomalaisessa yhteiskunnassa
- <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165110>
- Yhtenä toimenpiteenä mm.
- Hallitusohjelman mukaisesti nostetaan maahanmuuttajataustaisten lasten osallistumisastetta varhaiskasvatukseen, sillä se tukee koko perheen kotoutumista ja kielenoppimista. Vakiinnutetaan varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa käytettävä tasa-arvorahoituksen määrärahataso.

Kiitos!

tarja.kahiluoto@gov.fi